

**KĄSANIE** (29) *sb n*

-a- (12), -ã- (1) *SkarŻyw*; teksty nie oznaczają é.

sg *N* kāsani(e) (6). ◇ *G* kāsaniã (8). ◇ *D* kāsaniu (1). ◇ *A* kāsani(e) (9). ◇ *I* kāsani(e)m (4), kāsanim (1) *Calep*.

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.; poza tym XVI – XVII w. s.v. kęsać.*

**1. Gryzienie, szarpanie zębami; w wypadku owadów: cięcie, żądlenie; *adactus dentis, mordacitasr morsiuncula, morsus Cn* (11) :**

**a. W sposób bolesny, raniący (10) :** Ale oná [*psica*] będąc śmiála/ [...] Pyźnie iey odpowiedzialá/ A każąc áby milczála. Bo będzieźli więcey mowić/ Swym cię fynom kaže vbić; Pátrż łobie indzie mieľzkánia/ Chceźli prozná być káfánia. *BierEz* M3.

*kąsanie czego [= przez co] (4): FalZioł* IV 2b; Potim wyľzły z oney kráiny myľzy [...] wľzákże ich káfanie ludziom nie ľzkodziło. *HistAl* H7; á ginęli od káfánia węźow ľzkodliwych. *BibRadz Sap* 16/5, *Sap* 16/9.

*W charakterystycznych połączeniach; kąsanie much, robactwa, szarańczej, węźow, zwierząt.*

**Szereg:** »kąsanie i (albo) szczypanie (*a. uszczypienie*)« (2): *Syrzyľko/* albo z fiadłe mleko *Owczé* [...] pomaga/ Theź naprzeciw morzľkich zwierząt albo robacztwa káfaniu albo vľzczypieniu. *FalZioł* IV 2b; *SkarŻyw* 274.

*W przeni (4) :*

*kąsanie czyje [= kogo] (2):* Coź to zá dym ktory nam ma [...] wypuśćić ty nieľłáchetne ľzkorpiony ná káfanie náľze? Oto ľłuchay. *RejAp* 76v, 76v.

*kąsanie czyje [= przez kogo, co] (2):* ktorzy [źli przełózeni] ľnadz ľą káfaniem swoiem ku łwiem ľłczeniętom podobni. *RejPs* 85v. *Cf Wyrażenie.*

**Wyrażenie:** »jadowite kąsanie [*czyje*]« (1): Ażeś potym vlitowawľzy ľie dał im figurę męki ľwey ľwiętey/ ktora nas miála vleczyć od onego márnego węźá [...] / kazałes záwieść węźá miedzyánego ná krzyźu/ iż kto weźrzał nań/ iż iuź był woleń od onego iádowitego káfánia węźow onych. *RejPos* [226].

**b. Rozdrabnianie pokarmu przed połknięciem; tu pożeranie; *morsificatio Cn* (1) :**

**Szereg:** »kąsanie i jedzenie« (1): Tis iest pan bog ktoris skaził głowy ľmokowe á dałes go na káfanie y na iedzenie [*dedisti eum escam*] ludu *Murzyńskiemu*. *WróbŻołt* 73/14.

**2. Szczypanie, pieczenie na skutek posiadanych właściwości fizycznych, a także sama właściwość wywołująca pieczenie; *mordacitas, morsiuncula, morsus Cn* (15) :** Kthore [*rzeczy z ziemi urosłe*] zalię z káfaniem palá/ á przezliź chłodzią y vmarthwiaią/ mocność/ krew y inľze duchy: w czwarthym ľthopniu nayduią ľie być. *FalZioł* [\*8], [\*7] [2 r.], I 114b, III 18d, IV 52d, V 107.

*kąsanie czyje [w tym: G sb i pron (4), pron poss (1)] (5):* te<sup>g</sup>o diabluka albo ľwięthe<sup>g</sup>o iana głowy żadny człowiek prze iego oftre káfanie niemoże ielc *FalZioł* I 66a; abouiem [*sok z celidonijej*] káfaniem ľwem polźłóć na zrzeniczach gryzie *FalZioł* II 5a, I 154d; Pomáźze tedy żoľcią oczy iego/ kthory gđyc poczuie káfanie żoľci/ będzie tharł oczy/ y zrzyć z nich bielmo *BibRadz Tob* 11/7 [*idem*] *BudBib Tob* 11/7.

*W charakterystycznym połączeniu: ostre kąsanie (3).*

*Szeregi:* »gorzkość, (i) kąsanie« (2); A to pokufzeniem bywa poznano/ iako przy ktorich rzeczach z ziemie vrofllich ogień żywiolny panuie, Iako gorzkość kąsanie łpołem *FalZioł* [\*7], II 2c.

»szczypanie albo kąsanie« (1): łwieży gwoździk po themu poznać/ gdy gi łciłniełz á on pułci s łiebie tuczność [...] / ma w łobie ciepłółć w thrzecim łłopniu/ á to iełt dowod tego bo ma w łobie łzczypanie albo kąsanie łftre. *FalZioł* I 60c.

\*\*\* *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : Mordacitas, Kąłanie/ ziałłółć. *Mqcz* 232a; *Calep* 673b.

*Wyrażenie-przymkowe:* »z kąsanim« (1): Mordicus — Zkąłsanim. *Calep* [674]a.

*Synonimy:* **1.** łłodanie, gryzienie, szczypanie; **b.** jedzenie, pożywanie; **2.** gryzienie, szczypanie.

*Cf* **KĘSAC**

MM